

ТҰРАЛЫ- ҚАЗАЛЫ

№51
(2326)
Сәрсенбі
16 шілде
2025 жыл

Газет
2003 жылдың
5 қаңтарынан
шығады

Аймақтық
ақпараттық-
танымдық
басылым

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ГАЗЕТ

СУ, БАЛЫҚ ШАРУАШЫЛЫҒЫ, ВЕТЕРИНАРИЯ МЕКЕМЕЛЕРІНЕ ҚЫЗМЕТТІК ЖӘНЕ АРНАЙЫ КӨЛІКТЕР ТАПСЫРЫЛДЫ

«Өнер орталығында» облыс әкімі Нұрлыбек Нәлібаевтың қатысуымен су, балық шаруашылығы, ветеринария қызметкерлері күніне орай салтанатты шара өтті. Оған ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаттары: Мұрат Ергешбаев, Мұрат Әбенев, құқық қорғау органдарының басшылары, зиялы қауым өкілдері мен сала қызметкерлері қатысты.

Аймақ басшысы су, балық, мал шаруашылығы және ветеринария салаларында атқарылған жұмыстарды саралап, жиналған жұртшылықты кәсіби мерекемен құттықтады. «Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы 2025 жылды «Жұмысшы мамандықтары жылы» деп жариялап, «Біз жұмысшы мамандықтарын дәріптеу арқылы қоғамда еңбекқор және нағыз маман болу идеясын насихаттаймыз!»

Адал әрі табанды еңбегімен табысқа жеткен адамдар қашанда құрметті, сыйлы болуы керек» деді. Бұл - экономикалық тұрақтылық пен әлеуметтік прогрестің басты факторы ретінде жұмысшы кәсіптерінің ролін күшейтудегі

стратегиялық қадам.

Күні кеше Президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлы су шаруашылығы қызметкерлерін Ақордада қабылдап, мемлекеттік наградалар табыстады. Салтанатты қабылдауда жерлестеріміз, сала ардагері Сұлтанбек Тәуіпбаев «Парасат» орденімен, «Шиелісушар» өндірістік учаскесінің басшысы Дихан Әубәкіров, «Қызылорда су торабы» өндірістік учаскесінің аға инженер-гидротехнигі Мақсұт Өтеулиев «Құрмет» орденімен наградталды. Бұл - аймағымыздағы су

шаруашылығы саласында атқарылған жұмыстарға берілген жоғары баға.

Алаштың анасы атанған Сыр өлі еңбегімен елге сыйлы, өмір жолы жас ұрпаққа өнеге болған абзал да адал жандарға, еңбек адамдарына кенде емес. Біз еңбеккерлерге лайықты құрмет көрсетіп, ғибратты ғұмырын жастарға үлгі-өнеге етуді дәстүрге айналдырып келеміз. Бұл - біздің басты парызымыз», - деді Нұрлыбек Машбекұлы.

Салтанатты шарада «Құрмет» орденімен су шаруашылығы саласының

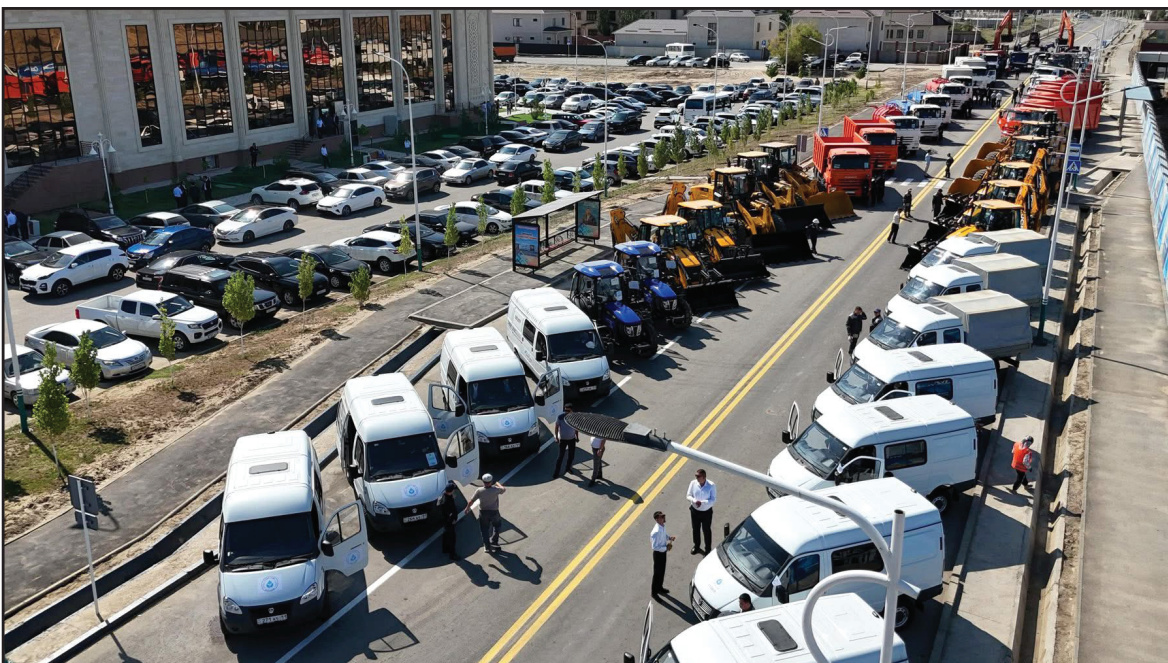
ардагері Бегеш Жақып, «Ерен еңбегі үшін» медалімен «Қазалы су торабы» өндірістік учаскесінің басшысы Болат Асербаев, «Су шаруашылығы саласының еңбек сіңірген қайраткері» құрметті атағымен ардагер Әділхан Қарлыханов марапатталды.

Саланың дамуына елеулі үлес қосқан бірқатар қызметкерге ҚР Премьер-министрінің Алғыс хаты, «Балық шаруашылығы саласына еңбек сіңірген қызметкер» құрметті атағы,

«Ауыл шаруашылығы саласының үздігі» төсбелгісі, «Еңбек ардагері» медалі, «Су шаруашылығының ардагері» және «Қазақстан Республикасы су шаруашылығының үздігі» төсбелгісі табысталды.

Сонымен қатар, Ауыл шаруашылығы, Су ресурстары және ирригация министрлерінің Құрмет грамотасы мен Алғыс хаты, облыс әкімінің Алғыс хаты табыс етілді.

Іс-шарада 42 қызметтік автокөлік пен 65 арнайы техниканың кілті аталған салалардың мекемелеріне берілді.

БЮДЖЕТ ҚАРЖЫСЫНЫҢ ИГЕРІЛУІ ТҰРАҚТЫ БАҚЫЛАУДА БОЛУЫ ТИІС

Облыс әкімі Нұрлыбек Нәлібаевтың өткен мәжілістің күн тәртібінде төрағалығымен бюджет қаржысын игеру, суар-

малы су тапшылығы, санитарлық тазалық, қоғамдық-саяси ахуалдың тұрақтылығы мәселелері талқыланды. Оған қала және аудан әкімдері, сала басшылары қатысты.

«Б а р л ы қ м а к р о э к о н о м и к а л ы қ көрсеткіштің орындалуы, бюджеттің, оның ішінде республикалық бюджеттің игерілуіне қатысты ешқандай мәселе туындамауы тиіс. Жоспарға сәйкес қаржы ай сайын толық игерілуі қажет.

Су тапшылығы жағдайында алқаптарды кезектестіріп суару, насостар арқылы қашыртқыдан суару жұмыстарын бақылауда ұстаңыздар.

Өңірдегі туристік аймақтарды, демалыс орындары мен жол бойындағы сервистік нысандарды талапқа сәйкестендіріп, қызмет көрсету сапасын тұрақты бақылаңыздар.

Әсіресе, демалыс орындары мен рұқсат етілмеген су айдындарында азаматтар мен балалардың қауіпсіздігі басты назарда болуы керек», - деді Н.Нәлібаев.

Сонымен қатар, аймақ басшысы қоғамдық-саяси ахуалды қатаң бақылауда ұстауды, санитарлық-тазалық, сенбілік жұмыстарын тұрақты ұйымдастыруды жүктеді.

Қызылорда облысы әкімінің баспасөз қызметі

ДЕМАЛЫС ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК МӘСЕЛЕСІ БАСТЫ НАЗАРДА

Облыс әкімінің бірінші орынбасары Данияр Жаналиновтың төрағалығымен туристік аймақтарға келушілерге қолайлы жағдай жасау және қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелері талқыланды. Оған қала, аудан әкімдері және сала басшылары қатысты.

«Туристі аймақтарда, демалыс орындарында қауіпсіздікті қамтамасыз ету – келушілердің өмірі мен денсаулығын қорғап, өңірдің туристік оң имиджін қалыптастырудың маңызды бөлігі. Төтенше жағдайлардың алдын алу үшін құтқару топтары мен алғашқы көмек көрсету пункттері сақадай сай болуы керек. Демалыс орындарын туристер мен демалушыларға арналған қауіпсіздік нұсқаулықтарымен қамтамасыз етіңіздер. Демалыс орындарында санитарлық-гигиеналық

талаптардың қатаң сақталуын бақылауға алыңыздар.

Аудандардағы туристік нысандар мен демалыс орындары нақты көрсетілген белгілермен, шұғыл жағдайлардың алдын алу үшін байланыс арналарымен қамтамасыз етілуі тиіс.

Қауіпсіздік шараларын телеарналарда, әлеуметтік желілерде, интернет ресурстарда кеңінен ақпараттандырыңыздар», – деді Данияр Еренғалиұлы.

Айта кету керек, осы жылдың қаңтар-мамыр айлары аралығында туризм саласына

25,7 млрд теңге инвестиция тартылып, бұл көрсеткіш былтырғы сәйкес кезеңмен салыстырғанда 2,2 есеге артты.

Іскерлік туризм бағытында ұйымдастырылған халықаралық және республикалық іс-шаралар нәтижесінде облысқа келуші туристер саны едәуір көбейді. Бірінші тоқсан қортындысы бойынша туристер саны 48 мың адамға жетіп, өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 89,2%-ға өсті.

Облыс аумағынан өтетін «Батыс Еуропа – Батыс Қытай» халықаралық автомобиль дәлізі бойында 55 жол бойы сервистік кешені жұмыс істейді.

Жазғы демалыс маусымында өңірде 13 шағын және 2 ірі демалыс орны халыққа қызмет көрсетуде.

Қызылорда облысы әкімінің баспасөз қызметі

АУДАНДЫҚ МӘСЛИХАТТЫҢ КЕЗЕКТЕН ТЫС СЕССИЯСЫ ӨТКІЗІЛДІ

Аудандық мәслихаттың кезектен тыс 41 сессиясы өтті. Сессияға аудан әкімінің орынбасарлары, облыстық бағыныстағы басқарма басшылары, қала, кент, ауылдық округ әкімдері, әкімдікке қарасты дербес бөлімдер басшылары қатысты. Сессияға аудандық мәслихаттың төрағасы Әліш Ғазиз Әлмәмбетұлы төрағалық етті.

Сессияның күн тәртібінде қаралған «Әйтеке би кенті, Қазалы қаласы және Шәкен ауылдық округіндегі атауы жоқ көшелерге көше атауын беру туралы» және басқа да ағымдағы мәселелер бойынша

аудан әкімінің орынбасары Мұрат Байғабылұлы хабарлама жасады.

2025 жылы Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 80 жылдығына орай жоғарғы

органның сараптамасынан өткен Ұлы Отан соғысы ардагерлерінің тізімдері кент, қала, ауылдық округ әкімдіктеріне жолданып, жергілікті жер-

де ономастиканың қолданыстағы заңнама талаптарының алгоритміне сәйкес тиісті жұмыстар жүргізіліп, атауы жоқ көшелерге басым бағыт берілді.

Осыған сәйкес, Әйтеке би кентінен-14, Қазалы қаласынан-5, Шәкен ауылдық округінен-1, барлығы 20 Ұлы Отан соғысына қатысушыларына көше атаулары мен басқа да ағымдағы мәселелер қаралып, аудандық мәслихаттың депутаттары тарапынан тиісті шешімдер қабылданды.

ЕҢБЕК АДАМЫ – ЕЛДІҢ ТІРЕГІ

2025 жыл Қазақстанда «Жұмысшы мамандықтар жылы» деп жарияланды. Бұл бастама – еңбек адамдарының мәртебесін

көтеріп, өндірістік кәсіптерді насихаттауға, жас буынды жұмысшы мамандықтарға баулуға бағытталған үлкен қадамдардың бірі.

Еліміздің экономикасының дамуының бірден-бір себепкері түрлі саладағы кәсіби жұмысшылар. Бүгінгі таңда елімізде техникалық және кәсіптік білім алған мамандарға сұраныс жыл санап артып келеді. Сондықтан техникалық және кәсіптік білім беруді дамыту басты назарда.

Биылғы жылдың «Жұмысшы мамандықтар жылы» деп аталуы еңбек адамдарына көрсетілген үлкен құрмет.

Сонымен қатар, жұмысшы мамандықтарды насихаттау арқылы жастарға сұранысқа ие мамандық иесі атануға үлкен септігін тигізері анық.

Қазіргі таңда осы бағыттағы жұмыстар жүйелі

түрде жүргізілуде. Мемлекет тарапынан жұмысшы мамандықтарға арналған техникалық және кәсіптік білімге қолдау көрсетіліп, жоғары оқу орындарындағы гранттардың саны артуда. Сондай-ақ, өндірістік мамандықтарға түскен студенттерге әлеуметтік жеңілдіктер де қарастырылған.

Еңбек адамы қай уақытта да елдің басты байлығы. Өйткені күнделікті өмірде ең керекті мамандықтар дәл осы жұмысшы маман иелері. Сол себепті еңбегімен елді көркейтіп жүрген жұмысшыларға құрмет көрсету – баршамызға ортақ парыз.

**Ұлпан ЖӘДІГЕРҚЫЗЫ,
«Тұран-Қазалы»**

● Жұмысшы мамандықтар жылы

БЕЙНЕСІ БИІКТЕГЕН АСЫЛ АТАМ

Мен осы естелігімді шексіз құрметпен Әлішев Әлмәмбет атама арнаймын.

Атамның өмірден өткеніне алты жыл болыпты. Бірақ оның бейнесі, сөзі, мейірімі мен жүріп өткен өмір жолы әлі күнге дейін жадымда.

Атам халқына адал қызмет еткен, артына өшпестей із қалдырған жазушы. Ол қалам арқылы елдің көкейіндегісін жеткізіп, шын жанашыр ретінде танылды. Арал теңізінің тартылуын, ауыз су жайлы мәселелерін қозғаған мақалалары арқылы

халықтың мұң-мұқтажын жеткізді.

Атам өте жан-жақты, парасатты, терең ойлы, еңбекқор адам болды. Айналасындағы адамдарға көмектесіп, қол ұшын созудан ешқашан бас тартпайтын. Үш жұртына да сіңірген еңбегі зор, бәріне ақылшы бола білді.

Сонымен қатар, ол өте иманды жан болатын. Күнде кешкі астан соң ата-бабасына Құран бағыштап отыратын. “Өлі риза болмай, тірі байымайды” деп айтып, бізге де аруаққа деген құрметті үйретті. Оның

имандылығы мен рухани тереңдігі біз үшін өмірлік сабақ болды.

Атамды айтқан жерде әжемді қозғамау мүмкін емес. Себебі әжем екеуі жұптары жазылмай 56 жыл тату-тәтті өмір сүрді. Жеті баланы тәрбиелеп өсірді. Бір-біріне деген нәзік сезімдері мен сыйластықтары ұзақ жылдар өтсе де көнермеген болатын. Әжем де өте балажан, мейірімді, адамның қас-қабағына қарап сөйлейтін, жұмсақ адам еді. Қыз баланы қатты жақсы көретін. 1-сыныпта мектепке мені әжем апарып, алып келетін. Жол бойы ақылын айтып, жол жүру ережесін меңгертетін. Мамама үнемі “кішкентай қызыңа қара” деп мені тапсырып отыратын.

Атам мен әжемнің бізге деген мейірімі ерекше болды. Мен білерде олар ұлдың қызы, қыздың қызы деп ажыратқан емес. Бәрімізді “балам” дейтін. Олар балаға шын берілген, жүрегі кең жан-дар еді. Немерелерін еркелетіп, әрқайсысына бөлек көңіл бөліп, шын жүрекпен қамқорлық жасайтын. Үйіне бара қалсақ, “қарының аш емес пе?” деп, жай-күйімізді сұрап отыратын.

Мен бала күнімде ата-әжемнің үйінде көп болдым. Біз анамның бауырларының қыздарымен бірге бір ұядай тату болып өстік. Әжем бізді “ұялас” деп отыратын. Олар бізге бауырмал болуды, бір-бірімізге тірек болуды үйрететін. Сол тәрбиенің

арқасында әлі күнге дейін бір үйдің баласындаймыз.

Атам медицинаны жақсы түсінетін, қызығушылығы да зор еді.

Менің тіс дәрігері болу жолыма атамның өзіндік ықпалы болды. Дәрігер-стоматолог мамандығын таңдағанымда ол ерекше балаша қуанды. Сол сәттер әлі күнге дейін көз алдымда. Студент кезімде демалыс сайын ата-әжемнің үйіне барғанда, жылы шыраймен қарсы алып, ақылын айтып, бағыт-бағдар беріп отыратын. «Балам, дәрігер үздіксіз ізденіс үстінде болуы керек» деп әрдайым заман талабына сай даму керек екендігін айтатын. Бұл сөздер менің жадымда сақталып, өмірдегі алдыма қойған мақсат болып қалды.

Атам – мен үшін нағыз ер адамның портреті деп айтсам артық емес. Себебі, ол мықтылық пен мейірімнің, әділет пен ұстамдылықтың, парасат пен тектіліктің бірлігін өз өмірінде көрсете білді.

Атам менің атымды өзі қойған. “Мәртебесі биік болсын, өскенде ел сыйлайтын азаматша болсын” деп, Мәртебе деп атапты. Бұл мен үшін жай ғана есім емес – үлкен сенім мен жауапкершілік. Мен сол сенімді ақтауға тырысамын.

Атам да әжем де жүректері махаббат пен мейірімге толы қайталанбас жандар еді.

Атам маған ылғи “оқу бітірген соң Оңтүстік Кореяға сені өзімнің

ақшаммен оқытамын, ол жақта медицина жақсы дамыған” деп қанаттандырып отыратын. Кім біледі, Алла қалап жатса ол арман да орындалар..

Атам дүние салған соң әжем менің тезірек оқу бітіргенімді көргісі келіп еді.. бірақ өмірдің заңдылығы ғой, атам ізінен әжем де кете барды.. Кей сәттерде “қазір менің дәрігер болып жұмыс істегенімді көргенде ғой” деп ойлап қоямын.. алайда, адамның барлық қалауы орындала бере ме!?

Оқуымды бітіріп келген соң ата-әжемнің басына барып “мен диплом алдым, енді дәрігермін” деп сыбырладым. Бірақ... олар үнсіз жатты... Сол сәтте бойыма жағымды күш келгенім сезіндім... Бұл менің Атам мен Әжемнің батасы деп түсіндім.

Осы жазбаны жазып отырып қатты тебірендім..

Балалық шағымдағы Атам мен Әжемнің жылы шыраймен айтқан айналайыны, қамқорлығы, бізді балаларынан артық өбектегені әлі күнге дейін көз алдымда... тәтті естелік болып жадымда сақтаулы..

Атам мен әжемнің жатқан жерлері жайлы болсын!

Жандары пейіштің төрінде шалқысын!

Ал біз лайым сол кісілердің тура жолымен жүретін баталы ұрпақтан болайық! Әмин..

**Естелікті жазған:
немересі
Мәртебе
ТЕМІРҒАЛИҚЫЗЫ**

КОНГО-ҚЫРЫМ ГЕМОМРАГИЯЛЫҚ ҚЫЗБАСЫ ТУРАЛЫ

Конго-Қырым геморагиялық қызбасы (Конго-Қырым геморагиялық қызбасы, ортаазиялық геморагиялық қызбасы) - адамның вирустық табиғи-ошақты ауруы, оның қоздырғышы кене болып табылады. Ол күрт басталуымен, дене температурасының екі толқындық көтерілуімен, жалпы интоксикациямен және геморагиялық синдромымен (қан ағу жоғарылайды) сипатталады.

Конго-Қырым геморагиялық қызбасы ауруының негізгі клиникалық белгілері: инкубациялық кезең (ауру қоздырғышын жұқтырғаннан – аурудың алғашқы белгілерінің пайда болуына дейінгі мерзім) 1-14 күнге дейін созылады. Бұл кезеңнің ұзақтығы вирусты жұқтыру жолына байланысты болады.

Аурудың алғашқы белгілері дене қызуының кенеттен 39-40 °C дейін көтерілуімен, қатты бас

ауруымен, көздің қызаруы, бет, мойын және дененің жоғарғы бөлігінің қан кернеуімен және мойын, арқа, белдің ауыруымен, лоқсу немесе құсу, іш ауыруы немесе өтуі, ал ауру одан әрі дамыған жағдайда денеде бөртпелердің пайда болуы, мұрыннан, қызыл иектен, жатырдан, асқазаннан қан кету белгілері, ине енгізу орындарында қанталау (гематомалар) белгілерінің байқалуымен сипатталады.

Конго-Қырым геморагиялық қызбасы қалай жұғады?

Негізгі жұқтырушы және ауру қоздырғыштарын тасымалдаушы кене болып табылады. Кененің шағуы – адамды қауіпті ауруларға және көп жағдайда өлімге апаруы мүмкін. Кене үйге гүл шоғымен де, иттің жүніне ілесіп те келеді. Кененің қауіптілігі сонда, олар адамның киімінің астарына байқатпайда кіріп, денесіне қадалып алып сорғанда мүлде ауырмай-

ды. Көп жағдайда адам кенені келесі күні немесе тіпті одан да кейін байқауы мүмкін.

Конго-Қырым геморагиялық қызбасы ауруының алдын – алу:

Аурудың алдын – алу үшін табиғи ошақ аумағында орналасқан елді мекендердегі жануарларды, қора – жайлар мен үй жайларының аумағын кенеге қарсы залалсыздандыру қажет. Табиғи ошақтарда орналасқан тұрғындар малдарды күтіп қарағанда және қырқым кезінде кенелердің шабуылынан және кене қанымен жанасты болдырмау мақсатында жеке қорғану үшін арнайы киім кию қажет (қалпақты комбинезон, шалбардың балағын шұлықтың ішіне салу, жақсы қорғалған аяқ және бас киім, резеңке қолғап).

Табиғатқа демалысқа шыққанда кененің жабысқаны көрінетін ашық түсті жақсы қорғалған резеңкелі манжетті жеңі ұзын көйлек кию қажет. Де-

неге кененің жабысқанын тексеру үшін өзіңіз және өзіңізге байқалмайтын орындарды (мойын, бастың шаш бөлігі, дененің артқы жағы т.б.) бір-біріңіздің үстеріңізді қарап отыру қажет. Дененің ашық жерлеріне және киімге кенелердің шабуылынан қорғайтын немесе оны өлтіретін арнайы сақтану құралдарын қолдану қажет. Еш уақытта кенені қолмен езбеңіздер!

Бұл кезде ауру жұқтырып алу қаупі бар.

Ең абзалы, мейлінше сақтанып, кене шаққан жағдайда уақыт өткізбей дәрігерге көрініңіз!

**Инабат ҚОНЫСБАЕВА,
ҚР ДСМ СЭБК
«Ұлттық сараптама
орталығы»
ШЖҚ РМК**

**Қызылорда облысы
бойынша филиалының
Қазалы аудандық
бөлімшесінің
зертханашысы**

ТУБЕРКУЛЕЗ

Туберкулез - ежелгі жұқпалы аурулардың бірі. Роберт Кох 1882 жылы туберкулез қоздырғышын ашты және бұл жұқпалы ауру екенін дәлелдеді. XX ғасырға дейін туберкулез іс жүзінде емделмейтін болған. Туберкулез әлемдегі ең көп таралған инфекциялардың бірі. Микроскоп астындағы туберкулез микробы қатты ұлғайған кезде кішкентай таяқша тәріздес болып көрінеді, сондықтан туберкулез таяқшасы деп аталды.

Туберкулез - бұл өкпе және лимфа түйіндерде ерекше қабыну өзгерістерінің пайда болуымен сипатталатын жұқпалы ауру. Туберкулез - бұл тек өкпе ауруы ғана емес, сонымен қатар адамның барлық ағзаларының - сүйектердің, бүйректердің, мидың және ми қабықтарының, терінің, көздің және басқа ағзалардың да зақымдануы. Алайда өкпе туберкулезі жиі кездеседі.

Жұқтырудың негізгі көзі - туберкулездің ашық түрімен ауыратын, яғни сыртқы ортаға микобактерияны бөлетін адам.

Туберкулез қалайша тарайды?

Туберкулез адамнан адамға ауамен таралады. Жөтелгенде, түшкіргенде немесе қырғанда өкпе туберкулезі бар адамдар ауаға туберкулез бактерияларын жаяды. Жұқтыру үшін адамға осындай бактериялардың аз ғана мөлшерін дем алуы жеткілікті. Туберкулез қоздырғышының сыртқы ортада ұзақ уақыт сақталу қабілеті бар, мысалы, микобактериялар тозаңданған, көгерген үй-жайларда адам үшін қауіпті болып қала отырып, жылдар бойы өмір

сүруге қабілетті. Науқас адам жөтелгенде қақырықпен бірге, түшкіру, сөйлеген кезде қоршаған ортаға 2-6 м радиуста ауада таралатын миллиондаған микобактерияларды бөледі, олар еденге, заттарға шаңмен бірге тұнады және көптеген жылдар бойы өміршең болып қалуы мүмкін.

Туберкулез ауруына тек адамдар ғана емес, сонымен қатар малдар да шалдығады: сиыр, ешкі, бұғы, түйелер. Ауру жануардың сүті, немесе еті адам үшін жұқтыру көзі болуы мүмкін.

Науқас өмір сүретін жерде санитариялық жағдайлар мен сақтық шараларын сақтау өте маңызды.

Егер өкпе туберкулезімен ауыратын науқас барлық гигиеналық талаптарды сақтаса, онда ол айналадағыларға қауіпсіз. Өкпе туберкулезі тұқым қуаламайды. Туберкулез ауруымен ауыратын ата-аналардың балалары сау болып туады. Алайда, барлық сақтық шараларын сақтамаған жағдайда бала туберкулезді жұқтырып, ауырып қалуы мүмкін.

Туберкулез микобактериялары адам ағзасына түскен кезде ауру жұқтырылады, бірақ туберкулез ауруының дамуы әр жағдайда болмайды. Өкпе туберкулезінің ауруы иммунитет төмендеген, жеткіліксіз тамақтану, қанағаттанарлықсыз санитариялық-гигиеналық жағдайларда орын алады. Негізінен иммунитеті нашар жас балалар, жасөспірімдер және иммунитеті төмен қарт адамдар ауырады.

Туберкулез ауруына ықпал ететін факторлар

1. Толыққанды тамақтанудың

болмауы.

2. Туберкулезбен ауыратындармен тығыз, ұзақ қарым-қатынас жасау (кішкентай балаларға қысқа мерзімді қарым-қатынастың өзі жеткілікті).

3. Маскүнемдік.

4. Темекі шегу.

5. Нашакорлық.

6. Ілеспе аурулардың болуы (диабет, асқазан жарасы, өкпенің созылмалы аурулары).

Туберкулез белгілері?

1. Ұзақтығы екі аптадан асатын жөтел;

2. Шаршау және әлсіздік;

3. Дене салмағының төмендеуі

4. Температураның ұзақ көтерілуі;

5. Түнде тершендік;

6. Кеуде қуысындағы ауырсыну;

7. Қан түкіру;

Туберкулезді қалай анықтауға болады?

1. Тері туберкулин сынамасы (Манту) адамның жұқтырғанын көрсетеді.

2. Рентгенологиялық тексеру (флюорография) өкпенің зақымданғанын көрсетеді.

3. Қақырықты зерттеу жөтел кезінде бөлінетін микробтардың бар-жоғын анықтайды.

Туберкулездің алдын алу шаралары

1. Салауатты өмір салты. Бұл мақсатқа жету үшін ең жақсы жолы - күн тәртібін құру және ағзаны шынықтыру.

2. Таза ауада серуендеу, күн және су процедуралары, дене шынықтырумен айналысу, демалыс пен еңбек жүктемесінің дұрыс үйлесімі, толыққанды, дәрумендерге бай тамақтану, жеткілікті және уақтылы ұйқы,

яғни дұрыс гигиеналық тәртіп адам ағзасының нығаюына ықпал етеді және оны туберкулез ауруынан қорғайды.

3. Жыл мезгіліне қарамастан, таза ауада мүмкіндігінше көбірек болу қажет, өйткені таза ауа ағзаға жақсы әсер етеді және шынығудың тамаша жолы болып табылады.

4. Жеке гигиена ережелерін сақтау: жуу құралдарын және ағынды суды пайдалана отырып, қолды, ыдыстарды жуу, тұрғын үй-жайларды ылғалды жинау және желдету, ет пен сүтті міндетті термалық өңдеу, жеке гигиеналық құралдар мен ыдыстарды пайдалану, су процедуралары — сүртінуге, құю, душ.

5. Жөтел этикетін сақтау

6. Гигиеналық тәртіптің маңызды бөлімі дұрыс тамақтану болып табылады.

Адам тәбетінің жоғарылауына ықпал ететін және ағзамен жақсы сіңіретін түрлі тағамдарды жеу керек. Тағам құрамына ақуыздар, майлар мен көмірсулардан басқа, міндетті түрде витаминдер мен минералды тұздар кіруі тиіс. Ақуыздар ет, сүт, сүзбе, жұмыртқада болады; көмірсулар - қант, нан, картоп, жармада. Витаминдер мен минералды тұздар негізінен жаңа піскен көкөністер мен жемістерде болады.

7. Туған кезде БЦЖ-мен міндетті түрде вакцинациялау

8. Туберкулезді дер кезінде диагностикалау.

Гүлбану ОРАЗ,
Қазалы аудандық санитариялық эпидемиологиялық бақылау басқармасының бас маманы

СУ АЙДЫНДАРЫНДА ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІН САҚТАЙЫҚ

Су – тіршілік көзі, ол болмаса адамзаттың өмір сүруі мүмкін емес. Сонымен қатар, ата – бабаларымыздың от пен су – тілсіз жау деген ескертулерін есімізден шығармауымыз керек. ҚР ІІМ-нің Төтенше жағдайлар комитетінің аумақтық бөлімдерімен жергілікті жерлерде судағы қауіпсіздікті сақтау, арнайы суға түсуге белгіленбеген орындарда суға түспеу, ата-аналардың жаз маусымында балаларын қадағалаусыз қалдырмау жөніндегі жүргізіліп жатқан ескертпе, үгіт-насихат жұмыстары жүргізіліп жатқанымен облыс, республика бойынша жыл сайынғы көрсеткіштерге қарасақ адамдардың жазғы суға түсу маусымында қаза болу оқиғалары азаяр емес.

Егерде суға шомылуға барсаңыздар төмендегі қауіпсіздік ережелерін есте ұстаңыздар:

- суға ауаның температурасы 25, судың температурасы 20 градус болғанда ғана шомыл;
- тек арнайы жағажайларда ғана шомыл;
- суға жайлап түс, таяздау жерге барғанда тоқтап, басыңды суға сүңгітіп ал;

- судан әлсін – әлсін шығып демал;
- қалтырап тоңғанша суда жүріп алма;
- қол – аяқ тырысқанда үрейленбей, су бетінде болуға тырыс, айқайлап көмек сұра;
- судың қатты ағынына тап болғанда, ағынға қарсы жүзбей, ағыс бойынша малып жағаға қарай жүзуге тырыс;

- су иіріміне тап болғанда, саспай ауаны ішке көбірек жұтып алып, суға сүңгі де ағын бағытына қарай қатты секіріп, судың бетіне шық;

- арақ – шарап ішіп, суға түсуге қатаң тыйым салынады;

- егер шаршасаң дереу судан шық;

- бейтаныс жерден суға секірме;

- терлеп тұрғанда және қараңғы уақытта суға шомылуға болмайды;

- суға шомылғанда автокамераны, допты, тақтайларды пайдалануға болмайды.

Қазалы ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі

Қазалы ауданының әкімдігі, аудандық және ауданнан сайланған облыстық мәслихаттардың депутаттары, аудандық қоғамдық кеңес және ардагерлер кеңесі Қызылорда облысы әкімінің орынбасары Бақыт Жахановқа әкесі

ДҮЙСЕН
ЫСҚАҚҰЛЫНЫҢ

қайтыс болуына байланысты отбасы мен туған-туыстарының қайғыларына ортақтасып, көңіл айтады.

Марқұмның топырағы торқа, жаны жәннатта болсын!

Меншік иесі: «ТҰРАН-ҚАЗАЛЫ» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

ДИРЕКТОР
Нұрбол ӘЛМӘМБЕТОВ

БАС РЕДАКТОР
Раушанбек СЕЙТЕНОВ

Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат Министрлігінде 2004 жылғы 15 наурызда тіркеліп, №4801-г куәлігі берілген

Газет аптасына екі рет: сәрсенбі және сенбі күндері шығады.

Газет «Тұран-Қазалы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің баспаханасында компьютермен теріліп, беттеліп, офсеттік тәсілмен басылды.

Редакция мен баспаханың мекен-жайы: 120400, Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті, Қ.Пірімов көшесі, №14 үй.

Телефондар: директор - 2-17-49, **бас редактор** - 2-47-77, **бухгалтер** -2-60-94, факс 8 (724-38)2-17-49.

Тарату аумағы: Қызылорда облысы.

Газет табыс етілмесе, 2-13-91 телефонына хабарласуға болады.

Жариялымдар газеттің түпкілікті көзқарасын білдірмейді. Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

E-MAIL: tooturankazaly@mail.ru

Таралымы 11227 дана.